

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

Ilmatieteen laitos on perehtynyt työryhmän mietintöön ja lakiehdotukseen. Ilmatieteen laitos pitää kannatettavana varautumisvelvollisuuden laajentamista sekä varautumisvelvollisille asetettuja uusia ja tarkennettuja velvoitteita, jotka koskevat riskienhallintaa, valmiussuunnitelmia sekä varautumisen suunnittelua. Valmiusharjoitukset sekä henkilöstön perehdyttäminen ovat toimintavalmiuden ja korkean häiriöresilienssin saavuttamisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä.

Ilmatieteen laitoksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan Ilmatieteen laitoksen tulee tuottaa toimialansa palvelut, erityisesti lentosääpalvelut, maanpuolustuksen turvaamiseksi ja puolustusvoimien muun toiminnan varmistamiseksi sekä normaalioloissa että normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Ilmatieteen laitos kiinnittää huomiota 6 §:n 3 momenttiin ehdotettuun säännökseen, jonka mukaan varautumisvelvollisen olisi varmistettava pykälän 1 momentissa säädettyjen velvoitteiden asianmukainen toteutuminen myös hankkiessaan lakiin perustuvien tehtäviensä hoitamista tukevia palveluita yksityisiltä yhteisöiltä. Ehdotuksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tämän 3 momentin säännöksen tarkoituksena olisi saattaa näin myös ostopalvelutilanteet varautumisvelvollisuuden piiriin.

Edellä mainittu tarkoittaisi lakiehdotuksen perusteluiden mukaan muun muassa sitä, että varautumisvelvollisen tulisi luvussa jäljempänä säädettäväksi ehdotetulla tavalla arvioida myös

ulkoistamiinsa palveluihin kohdistuvat riskit ja niiden vaikutukset omalle toiminnalleen sekä riskien hallintatoimenpiteet.

Ilmatieteen laitos pitää 6 §:n 3 momenttiin ehdotettua säännöstä oikean suuntaisena. Ilmatieteen laitos kuitenkin kehottaa pohtimaan jatkovalmistelun puitteissa, olisiko tarpeen harkita koko yhteiskunnalle kriittisten palveluiden osalta myös riskienarviointia ja yksityisoikeudellisia hallintatoimenpiteitä pakottavampia palveluntarjoajiin kohdistuvia velvoittamismahdollisuuksia (vertaa ehdotettu 59 §, palveluiden suorittamisvelvollisuus).

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

Ilmatieteen laitos pitää poikkeusolojen edellytysten täsmentämistä perusteltuna muun muassa siksi, että poikkeusoloihin voidaan päätyä toisiinsa kietoutuneiden ja ketjuuntuvien häiriöiden tai kriisien seurauksena. Tämänkaltaisessa kehityksessä myös luonnonilmiöistä suoraan johtuvat onnettomuudet tai luonnonilmiöiden voimistamat onnettomuudet voivat olla merkittävässä roolissa.

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Ilmatieteen laitos viittaa 59 §:ksi ehdotettuun palveluiden suorittamisvelvollisuutta koskevaan säännökseen. Ilmatieteen laitos kiinnittää sen osalta huomiota, että tätä sotilaallisen puolustusvalmiuden kohottamiseen tai ylläpitämiseen liittyvää säännöstä voidaan soveltaa vain Puolustusvoimille tai Rajavartiolaitokselle itselleen suoritettaviin palveluihin. Ilmatieteen laitos painottaa, että myös muut viranomaiset kuin Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos osallistuvat kiinteästi sotilaallisen puolustusvalmiuteen liittyviin tehtäviin näitä koskevan lainsäädännön – esimerkiksi laki Ilmatieteen laitoksesta – mukaisesti.

Ilmatieteen laitoksen yhtenä lakisääteisenä tehtävänä on edellä mainitun lain mukaisesti tuottaa toimialansa palveluita maanpuolustuksen turvaamiseksi ja puolustusvoimien toiminnan varmistamiseksi sekä normaali- että poikkeusoloissa. Tältä osin mainittakoon, että Puolustusvoimat tukeutuu sää- ja olosuhdepalveluiden osalta Ilmatieteen laitoksen tuottamaan palveluun. Puolustussektorin tarve uusille ilmakehän olosuhde- ja avaruuspalveluille on kasvanut merkittävästi. Ilmatieteen laitos tarjoaa koko ajan laajemmin palveluvolyymiaan puolustusvoimille, jossa hyödynnetään Ilmatieteen laitoksen laajaa olosuhdeosaamista.

Edellä mainitun mukaisesti Ilmatieteen laitos esittää pohdittavaksi tulisiko kyseisessä 59 §:n säännöksessä ottaa huomioon tilanteet, joissa myös muut viranomaiset kuin Puolustusvoimat ja/tai Rajavartiolaitos tuottavat puolustusvalmiuteen liittyviä palveluita nojautuen tässä myös yhteisöjen tai elinkeinonharjoittajien tuottamiin palveluihin. Ilmatieteen laitos pohtiikin, voisiko säännöstä mahdollisesti muuttaa siten, että Puolustusvoimat ja/tai Rajavartiolaitos velvoittaisi yhteisöä tai elinkeinonharjoittajaa lainkohdan edellytysten täyttyessä suorittamaan palveluita myös muille maanpuolustusvalmiutta keskeisesti ylläpitäville viranomaiselle.

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Punkka Ari-Juhani
Ilmatieteen laitos